

LEVENSBERICHT

VAN

TULLIO LEVI-CIVITÁ

(29 MAART 1873—29 DECEMBER 1941)

DOOR

J. A. SCHOUTEN

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER
NEDERLANDSCHE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1941 - 1942

K 244

LEVENSBERICHT

VAN

TULLIO LEVI-CIVITÁ

(29 Maart 1873—29 December 1941)

Tullio Levi-Civita werd den 29sten Maart 1873 geboren te Padova, hij studeerde aldaar en behaalde in 1894 den doktersgraad. Hij was eerst te Padova en later te Rome Hoogleraar in de Theoretische Mechanica. Zijn zeer talrijke publicaties bewogen zich voornamelijk op het gebied der differentiaalmeetkunde, der theorie der differentiaalvergelijkingen, der klassieke mechanica en hydrodynamica, der relativistische mechanica, der optica en der quantenmechanica. Hij was een leerling van Gregorio Ricci Curbastro, wiens voornaamste schepping de „absolute differentiaalrekening”, tegenwoordig Ricci-rekening of tensorrekening genaamd, een grooten invloed had op al zijn werk. De bekende samenvattende verhandeling van Ricci en Levi-Civita over deze rekenmethode in de *Math. Annalen* van 1901 is voor de meeste oudere onderzoekers langen tijd de hoofdbron voor bestudeering van dit onderwerp geweest. Vele van zijne steeds duidelijke en goed leesbare verhandelingen vormden een uitgangspunt voor latere onderzoekers. Hier zijn vooral te noemen zijn verschillende publicaties over differentiaalmeetkunde in het algemeen, zijn van 1917 af begonnen serie van verhandelingen over de relativiteitstheorie, de beroemde verhandeling van 1917 over het invariante parallelisme in een Riemannsche ruimte (thans pseudoparallelisme genoemd), de verhandelingen over relativistische optica, de verhandelingen over golven in kanalen, de verhandeling van 1926 over variatie van krommen in een Riemannsche ruimte (*écart géodésique*) en verschillende mededeelingen over adiabatische invarianten. Al deze publicaties gaven

aanleiding tot veel mathematisch werk van anderen in alle deelen van de wereld. Typisch voor zijn werkwijze was, dat een probleem hem nooit geheel losliet, telkens kwam hij, soms na jaren, weer op oudere onderzoekingen terug en bracht hij zijn eigen werk weer op hooger plan. Zijn groote wetenschappelijke verdiensten vonden niet alleen erkenning in officieele eerbetuigingen en hem aangeboden lidmaatschappen van tal van Academies en geleerde genootschappen maar ook in vele uitnoodigingen die de jongeren in vele landen in staat hebben gesteld uit zijn heldere voordrachten nieuwe doelstellingen te putten. Hoe vruchtbaar zijn zeer werkzaam leven geweest moge zijn, hij is nog te vroeg van ons weggenomen. Een uitgave van zijn verzamelde werken zou voor de mathematische litteratuur van het grootste belang zijn.

J. A. SCHOUTEN.